

Vzdělávání dětí v České republice (ČR) - základní informace a první kroky

To nejdůležitější, co teď potřebujete vědět

Tento dokument přináší základní přehled možností jak postupovat a zdrojů, které můžete využít pro zajištění vzdělávání dětí v České republice (ČR).

Vy a vaše děti se nacházíte v nelehké situaci a jsme si jisti, že vzdělání je pro vás důležité. Nejdůležitější však je v těchto chvílích zajistit základní potřeby - ubytování, jídlo a bezpečí.

Pro děti je dobré získat čas na to, aby si zvykly na nové prostředí.

Aby přišly na jiné myšlenky, můžete se s nimi vydat poznat svoje okolí, vymyslet společnou aktivitu, nebo se nějaké zúčastnit.

Myslete i na sebe, abyste mohli být pro své děti oporou.

Ztráta, stesk po domově, strach a starost o vaše blízké, to vše jsou zcela přirozené reakce na vzniklou situaci. Pokud vy nebo vaše děti silně zažíváte žal, deprese nebo příznaky traumatu, vyhledejte neprodleně psychologickou pomoc: <https://cutt.ly/8ASw71y>

Není vždy bezpodmínečně nutné děti okamžitě zapsat do školy či školky. Nejdůležitější je se zorientovat v nové situaci, být se svými blízkými a postupně naplánovat, co dál.

Situace na Ukrajině je nepřehledná a nevíme, jak se bude dál vyvíjet. Mění se i situace v ČR a každý den **přibývají nové iniciativy a možnosti pomoci a podpory a v přípravě jsou i legislativní kroky** pro usnadnění této pomoci - za tímto účelem je přijat nouzový stav. V jednání jsou například i možnosti vzdělávání v ukrajinském jazyce. Další postup bude proto nutné přizpůsobit tomuto vývoji, vaší aktuální situaci a perspektivě, kterou vidíte do bližší budoucnosti. Sledujte proto aktuální informace.

Právo na vzdělání - základní škola a předškolní ročník

Pokud je vaše situace tady stabilizovaná a dítě má chuť a sílu jít do školy, dobrá zpráva je, že podle Úmluvy o právech dítěte a české legislativy mají **všechny děti v ČR** ve věku povinné školní docházky (je jim k datu 31. 8. daného roku 6 a více let a ještě nedokončily 9 let docházky) **právo na vzdělání** v základní škole a předškolním roce školky (pokud je dítěti 31. 8. daného roku 5 let).

Kromě práva na vzdělání je v ČR i **povinnost školní docházky**. Ta se týká pouze dětí, které mají povolení k pobytu nad 90 dní. V současné situaci ale státní správa nebude naléhat na to, aby byly všechny děti ke standardní docházce zapsány okamžitě. Pokud už máte zajištěné bydlení (na delší dobu a ne jen provizorně) a jste usazení a vy i vaše děti se cítíte po psychické stránce dobře, můžete dítě do vzdělávání přihlásit ihned, zvláště v případě, že už teď víte, že máte v plánu zůstat v ČR dlouhodobě.

Školy také mohou požádat Národní pedagogický institut o zřízení pozice adaptačního koordinátora, který pomáhá dítěti a rodině začlenit se a zorientovat během prvního měsíce po příchodu. (<https://cizinci.npi.cz/adaptacni-koordinatori/> - info v ČJ) Zápisy pro příští školní rok (od září 2022) probíhají pro základní školy v dubnu a pro mateřské školy v první polovině května. Přesné termíny najdete na webových stránkách jednotlivých ZŠ/MŠ.

Pro **mladší děti** (od 2 let) je pro vstup do školky nutné doložit oprávnění k pobytu a lékařskou zprávu. Kromě školek existují i dětské skupiny nebo další méně formální způsoby a v těchto dnech vznikají i různé mimořádné iniciativy a formy péče o malé děti reagující na možné potřeby rodičů a jejich dětí v aktuální situaci (např. dětské skupiny, centra v domech dětí a mládeže, apod.).

S výběrem vhodného vzdělávacího zařízení vám může pomoci příslušný místní úřad, který školy a školky zřizuje, a má i přehled o jejich možnostech a aktuální kapacitě. Žádost o přijetí ke vzdělávání doporučujeme podat písemně spolu se žádostí o jazykovou přípravu.

Nově příchozí žáci s cizím státním občanstvím mají v českých základních školách (a předškolním ročníku školky) právo na bezplatnou výuku češtiny jako druhého (cizího) jazyka.

Podporu a začlenění dětí do vzdělávání včetně jazykové přípravy zajišťuje v první řadě škola. Ta při tom může využívat spolupráce s dalšími institucemi a odborníky.

https://cizinci.npi.cz/wp-content/uploads/2021/08/zadost_zaraz_cs.pdf (formulář žádosti pouze v ČJ,

přeložené informace pro rodiče zde:

<https://cizinci.npi.cz/zverejnujeme-preklady-informaci-pro-rodice-o-naroku-na-jazykovou-podporu/>)

Kromě formálního vzdělávání doporučujeme využívat i nabídku **volnočasových aktivit**, kroužků a klubů a vznikají i nové aktivity přímo na míru dětem, které musely opustit své domovy a které mohou využívat i pokud ještě nebudou chodit do školy nebo školky.

Mládež po absolvování 9. třídy - střední škola

Střední škola (po ukončení 9 let základní školy) v ČR povinná není. Pro získání kvalifikované práce a pracovní uplatnění v budoucnu je ale nezbytná. Pro studium je nutné doložit povolení k pobytu nad 90 dní a ukončení 9 let školy. České ministerstvo školství v současné době hledá způsoby, jak nově příchozí podpořit ve vzdělávání i po základní škole s ohledem na aktuální situaci i nad rámec běžných pravidel.

Přehledné informace k jednotlivým tématům týkajícím se všech stupňů vzdělávání najdete v sekci Praktický rádce na webu META:

<https://meta-ops.eu/prakticky-radce/informace/>

Školy a školky mohou najít informace o vzdělávání dětí, které neovládají češtinu na www.inkluzivniskola.cz (v ČJ) web obsahuje i v jazykových verzích včetně ukrajinštiny a ruštiny:

<https://www.inkluzivniskola.cz/informace-pro-rodice-jazykove-verze>

Některé další organizace:

META, o. p. s.

poradenství ve vzdělávání (Praha)

www.meta-ops.cz

+420 773 639 395, +420 775 339 003

poradenstvi@meta-ops.cz

Poradna pro integraci

(Praha, Ústecký kraj)

<https://p-p-i.cz/>

+420 603 281 269, +420 475 216 536

Centrum pro integraci cizinců

(Praha, Středočeský kraj, Liberecký kraj)

www.cicops.cz

+420 704 600 700

Organizace pro pomoc uprchlíkům

(Praha, Jihomoravský kraj, Královéhradecký kraj,

Moravskoslezský kraj)

<https://www.opu.cz/>

+420 730 158 781, +420 730 158 779

Pokud chcete, aby vaše dítě navštěvovalo od září tohoto roku 1. ročník střední školy, tak i přesto, že termíny podávání přihlášek už proběhly, budou mít ještě tento rok uchazeči možnost hlásit se do některých škol s volnou kapacitou do 2. a dalších kol přijímacího řízení (od posledního týdne v květnu dál).

Pokud vaše děti už na střední školu (10. ročník a výš) v tomto roce chodily, může ředitel střední školy umožnit nástup se zařazením do 2. nebo vyššího ročníku SŠ. Pro zvládnutí studia ale bude nutná intenzivní výuka českého jazyka a další podpora.

Věříme, že v nejbližších týdnech bude v rámci mimořádných opatření ošetřena i situace dětí v tomto věku, které s sebou nemají patřičné dokumenty nebo nestihly podat přihlášky v 1. kole.

Poradte se s odborníky!

Pomáhajících organizací zabývajících se vzděláváním nově příchozích je celá řada. Dobře vás mohou nasměrovat krajská **integrační centra**, která sama mají řadu služeb včetně poradenství, kurzů češtiny a zajištění tlumočení nebo vám dají kontakt na další lokální organizace:

Integrační centra

<https://www.integracnicentra.cz/>

Bezplatné linky pro tlumočení:

Infolinka ukrajinština - Charita

+420 731 432 431

<https://www.charita.cz/jak-pomahame/doma/integrace-cizincu/infolinky-pro-cizince/>

Ukrajinská linka Ministerstva vnitra

Telefon: +420 974 801 802 (provoz nonstop)

Email: ukrajina@mvcz.cz

